

на батьківщину іноземних громадян, які завершили або припинили навчання в Україні.

На підставі викладеного вище можна зробити наступні висновки. На сьогоднішній день Україна займає активну позицію щодо участі у процесі підготовки іноземних громадян у вітчизняних ВНЗ. Правовий статус іноземних студентів регламентуються низкою нормативно-правових актів, а у забезпеченні процесу їх перебування та навчання на території України задіяно багато державних органів влади. Проблема, яка потребує вирішення, це забезпечення компромісу інтересів, де, з одного боку, необхідно збільшувати кількість іноземних студентів, з іншого, при виконанні усіх вимог законодавства України, повинен бути відбір і відповідно обмеження (зменшення) претендентів на навчання. Таким чином, необхідно рішення задачі оптимізації як по кількісному, так і по якісному показниках іноземних студентів, що навчаються в Україні з допомогою відповідної системи державного управління всього комплексу питань навчання іноземних громадян в Україні.

Література.

1. Конституція України, від 28 червня 1996 року (зі змінами) // [Електронний ресурс]-режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page1>.
2. Закон України від 22.09.2011 р. № 3773-17 «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» // [Електронний ресурс] – режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>.
3. Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III «Про громадянство України» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14/page2>.
4. Закон України від 07.06.2001 р. № 2491-III «Про імміграцію» // [Електронний ресурс]- режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D1%96%D0%BC%D0%BC%D1%96%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8E>.
5. Закон України від 21.06.2001 р. № 2557-III «Про біженців» // [Електронний ресурс]- режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2557-14>.
6. Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III «Про вищу освіту» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/%D0%BF%D1%80%D0%BE%20%D0%B2%D0%B8%D1%89%D1%83%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 26.02.1993 р. №136 «Про навчання іноземних громадян в Україні» // [Електронний ресурс]- режим доступу – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/136-93-%D0%BF>.
8. Навчання іноземців в Україні // Центр розвитку научного союзу [Електронний ресурс] – режим доступу – <http://nauka.profi.net.ua/index.php?newsid=1155025213>.
9. У Міністерстві України назвали кількість іноземних студентів // Кореспондент.net [Електронний ресурс] – режим доступу – <http://ua.korrespondent.net/ukraine/1046167>.
10. Рибаченко Л.І. Підготовка іноземних студентів у навчальних закладах України (1946 – 2000 рр.): Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 ; Луган. держ. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. – Луганськ, 2001. – 20 с.
11. Офіційний сайт Міністерства освіти України. Загальні Положення про навчання іноземців в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу – www.mon.gov.ua/index.php/ua/foreign-entrants-and-guests/5900-zagalni-polozhennya-pro-navchannya-inozemtsiv-v-ukrajini.

Олена Гавінська

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У статті проаналізовано норми Закону України «Про доступ до публічної інформації» у контексті відповідності міжнародним стандартам у цій сфері. Наведено окремі результати впровадження закону в дію, запропоновано доповнити Закон України «Про доступ до публічної інформації» визначенням «суспільного інтересу», знайдено шляхи покращення доступу громадян до публічної інформації.

Ключові слова: доступ до публічної інформації, засоби масової інформації, органи публічної влади.

Актуальність наукової розвідки зумовлена необхідністю подолання причин низької активності громадян нашої країни у розробленні та реалізації державної політики. Причини цього явища, зокрема, полягають у законодавчих суперечностях, неналежному виконанні положень нормативно-правових актів, необізнаності громадян зі своїми правами у цій галузі та, зрештою, невірі громадян у реальність своєї участі в управлінських процесах тощо. У зв'язку із цим посилюється роль засобів масової інформації (ЗМІ) у своєрідному трикутнику «влада – ЗМІ – громадськість», що полягає у забезпеченні взаємодії влади та громадян через інформування останніх про розроблення та реалізацію державної політики, діяльність органів влади та їх посадових осіб щодо забезпечення життєдіяльності громади, з одного боку, а з іншого – ЗМІ виражають думки, очікування та сприйняття громадянами дій влади.

Постановка проблеми пов'язана з курсом на модернізацію інформаційної політики держави, визначеним у Посланні Президента України до Верховної Ради України (далі – Послання), який дозволяє підвищити ефективність взаємодії органів влади, ЗМІ та суспільства. Зокрема, у Посланні йдеться про те, що одним із основних пріоритетів влади є забезпечення прав громадян на отримання інформації про діяльність Української держави та побудова інформаційно розвиненого суспільства. Найближчим часом потрібно ухвалити низку законів, що мають забезпечити відповідний рівень відкритості суспільно-важливої інформації для громадян і наблизити Україну за цим показником до провідних держав світу [9]. Першим кроком у цьому напрямі є ухвалення 13 січня 2011 року Закону України «Про доступ до публічної інформації», що закладає підвалини для утвердження нових стандартів відкритості української влади.

Згідно з міжнародними стандартами інформація, що створюється, збирається, обробляється та зберігається за рахунок бюджетних коштів, призначених для забезпечення діяльності відповідного органу влади, вважається публічною, а, отже, є доступною (крім законодавчо визначених винятків) для громадян. Стаття 19 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права закріплює право людини на вільне вираження свого погляду. Це право включає «свободу шукати, одержувати та поширювати будь-яку інформацію» [1]. Реалізація громадянами «права знати» (right to know) або забез-

печення доступу до інформації, якою володіють органи влади, є своєрідним тестом на демократію для кожної країни: чим відкритішою та прозорою є діяльність органу влади, тим простішим є доступ до інформації про його діяльність.

✎ Аналіз наукових джерел свідчить, що проблемами відносин влади, ЗМІ та громадськості присвячені праці: Г. Почепцова, В. Королька, В. Бебика, І. Слісаренка, Н. Дніпренко, Н. Лашкіної, С. Колоска, А. Серанта, О. Бабінової, Ю. Работи, Ю. Падафета, О. Радченка, О. Бухтатого та ін. У багатьох працях українських науковців наголошувалося на важливості спрощення механізму отримання журналістами в стислі терміни достовірної, повної інформації про діяльність органів влади, що сприятиме як об'єктивному висвітленню дій чиновників, так і громадському контролю за їх діями.

✎ Мета дослідження – з'ясувати роль впровадження Закону України «Про доступ до публічної інформації» у процесі вдосконалення взаємодії органів публічної влади та ЗМІ. Досягнення мети потребує розв'язання конкретних завдань: 1) проаналізувати норми Закону України «Про доступ до публічної інформації» у контексті відповідності міжнародним стандартам у цій сфері; 2) здійснити аналіз перших результатів впровадження закону в дію; 3) запропонувати шляхи поліпшення доступу громадян до публічної інформації.

✎ Одним зі шляхів спрощення механізму отримання інформації про діяльність органів влади є ухвалення Закону України «Про доступ до публічної інформації», що, зокрема на думку М. Лашкіної, може стати механізмом виправлення інформаційного дисбалансу між громадянами та державою [7, с. 8]. У травні 2011 року цей Закон набрав чинності, і хоча він в повному обсязі не регулює взаємодію органів влади, ЗМІ та громадян, проте за умов належного виконання забезпечить доступ громадян і журналістів до інформації та відкритих засідань органів влади, полегшить роботу журналістів, особливо під час проведення журналістських розслідувань та підготовки аналітичних матеріалів. Тому сьогодні є потреба в аналізі реалізації його положень на практиці та створенні наукового підґрунтя до удосконалення державної політики в інформаційній сфері.

У країнах розвинутої демократії законодавче забезпечення права громадян на доступ до інформації має давню історію. Так, у 1766 році у Швеції ухвалено Закон про свободу преси, який визначив, що урядові документи є відкритими для суспільства та надав право громадянам звертатися із запитом до урядових установ щодо надання цих документів [8, с. 8]. Сьогодні закони про доступ до публічної інформації (про свободу інформації) ухвалені у багатьох країнах, зокрема: у Великій Британії (Білль про свободу інформації), США (Закон про свободу доступу до інформації), Словаччині (Закон про вільний доступ до інформації), Латвії (Закон про свободу інформації), Нідерландах (Закон про громадський доступ до урядової інформації), Фінляндії (Закон про відкритість діяльності уряду) тощо. Рада Європи рекомендує державам-членам, у яких відповідні закони ухвалювались в основному більше 10 років тому, керуватися у своїй практиці, зокрема, положеннями Рекомендацій № R (81) 19 про доступ до інформації, що знаходиться в розпорядженні органів влади та R (2008) про доступ до офіційних документів.

До моменту набрання чинності Закону України «Про доступ до публічної інформації» конституційне право

громадян нашої держави вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію регулювалося Законом України «Про інформацію» та нормативно-правовими актами органів влади. Проте непоодинокими були випадки обмеження чиновниками доступу до інформації на їх власний розсуд: неправомірної відмови органів влади надати інформацію через віднесення її до інформації з обмеженим доступом, невиправданого застосування грифів «не для друку», «для службового користування», ігнорування інформаційних запитів, неналежного виконання органами влади вимоги оприлюднювати інформацію про свою діяльність тощо. У зв'язку із цим Парламентська Асамблея Ради Європи у своїй Резолюції від 5 жовтня 2005 р. № 1466 «Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною» закликала органи влади нашої держави покращити, зокрема, і правове регулювання доступу до інформації, суворо дотримуватися статті 34 Конституції України щодо свободи інформації під час засекречування документів і розсекретити всі офіційні документи, які були закриті для загального доступу з порушенням законодавства [2].

Як зазначено у ст. 2 Закону України «Про доступ до публічної інформації», метою його розроблення та ухвалення є забезпечення прозорості та відкритості суб'єктів владних повноважень і створення механізмів реалізації права кожного на доступ до публічної інформації. Відповідно до закону, публічною є відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у їх володінні та володінні інших розпорядників публічної інформації, визначених законом [3].

Публічна інформація є відкритою, крім випадків, встановлених законом. До інформації з обмеженим доступом належить конфіденційна, таємна та службова інформація. Доступ до інформації може бути обмежено лише за умови наявності сукупності вимог, передбачених у ст. 6 Закону (т.з. трискладовий тест):

- виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, для охорони здоров'я населення, захисту репутації або прав інших людей, запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;
- розголошення інформації може завдати істотної шкоди цим інтересам;
- шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні [3].

Проте, на нашу думку, норми цієї статті можуть призвести до зловживань, оскільки Закон не містить визначення терміна «суспільний інтерес» та критеріїв співвіднесення шкоди та суспільного інтересу в оприлюдненні інформації, а у розпорядника та запитувача інформації погляди на це можуть кардинально різнитися. Зрештою, співвідносити інтерес володільца не надавати інформацію та інтерес суспільства в її отриманні буде сам потенційний розпорядник або суд. Один із розробників закону Р. Головенко вважає, що наявність таких меж розсуду в розпорядника цілком виправдана, оскільки «доступ до інформації – це завжди гра на полі того, хто нею володіє, адже неможливо зробити відкритою абсолютно всю інформацію, позбавивши розпорядників можливостей контролю над нею» [5].

Безсумнівно, здобутком закону є норма, що забороняє обмеження доступу до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування

чи розпорядження державним, комунальним майном, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно. Не належать до інформації з обмеженим доступом декларації про доходи фізичних осіб та членів їхніх сімей, які претендують на зайняття чи займають виборну посаду в органах влади, обіймають посаду державного службовця, службовця органу місцевого самоврядування першої або другої категорії [3].

Доступ до публічної інформації забезпечується шляхом систематичного й оперативного оприлюднення інформації (пасивний доступ) та надання інформації за запитами (активний доступ). У розподілі доступу на активний та пасивний законодавець заклав баланс між обов'язком органів влади оприлюднювати визначений законом перелік інформації та правом особи мати доступ до всієї публічної інформації, що є відкритою за режимом доступу або має бути відкритою відповідно до закону [8, с. 13].

Надавати та оприлюднювати інформацію, тобто забезпечувати реалізацію активного та пасивного доступу громадян до публічної інформації, зобов'язані розпорядники інформації. Серед них виокремлено суб'єктів владних повноважень – органи державної влади, інші державні органи, органи місцевого самоврядування, органи влади Автономної Республіки Крим, інші суб'єкти, що здійснюють управлінські функції відповідно до законодавства та рішення яких є обов'язковими для виконання. Раніше певні форми взаємодії між громадянами, ЗМІ та органами влади визначались рішеннями Кабінету Міністрів України, а тому були обов'язковими для виконання лише органами виконавчої влади, а для органів місцевого самоврядування мали рекомендаційний характер, а отже, не завжди виконувались. Також на особливу увагу заслуговує визначена законом обов'язковість оприлюднення нормативно-правових актів й актів індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних). Досі в органах місцевого самоврядування не було обов'язку оприлюднювати свої акти індивідуальної дії, а саме в цих актах, на думку одного з розробників закону Р. Головенка, зазвичай приховані ознаки розкрадання майна та коштів [5].

Законом визначено запит на інформацію як прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що є у його володінні. Розширено способи подання запиту: запитувач може звернутись із запитом на інформацію, яка, до речі, може і не стосуватись його особисто, письмово, усно, телефоном, поштою, факсом або електронною поштою (стара редакція Закону України «Про інформацію» передбачала подання інформаційного запиту лише у письмовій формі). Як свідчить аналіз виконання органами виконавчої влади завдань, визначених Указом Президента України від 05.05.2011 № 547 «Про забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації», здійснений Державним комітетом телебачення і радіомовлення України, у 2011 році до центральних органів виконавчої влади надійшло 16270 запитів на інформацію. З них подано особисто – 273, отримано поштою – 8645, електронною поштою – 5460, факсом – 1129, телефоном – 763. Із 6754 запитів на інформацію, що надійшли до місцевих органів виконавчої влади, подано особисто – 494 запити, отримано поштою – 3787, електронною поштою – 2021, факсом – 233, телефоном – 219 [10].

Важливе значення має встановлення термінів розгляду запиту на інформацію, які цілком відповідають європейським нормам. Отже, відповідно до закону

суб'єкти владних повноважень зобов'язані надати відповідь не пізніше п'яти робочих днів з моменту отримання запиту (у старій редакції Закону України «Про інформацію» термін відповіді на інформаційний запит становив 30 днів). Якщо задоволення запиту на інформацію потребує опрацювання великого обсягу матеріалу, то строк надання відповіді може бути продовжено до 20 робочих днів. У такому разі, про відстрочення надання відповіді та причину такого рішення запитувача повідомляють у письмовій формі протягом п'яти робочих днів з моменту отримання запиту (Закон України «Про інформацію» у старій редакції передбачав відстрочку надання відповіді на невизначений термін та не містив переліку підстав для такого відстрочення). Не пізніше 48 годин на запит має бути надана інформація, необхідна для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, надзвичайних подій, що загрожують безпеці громадян. Варто зазначити, що будь-яка інформація про факти, що загрожують життю, здоров'ю та/або майну осіб, і про заходи, що застосовуються у зв'язку із цим, підлягає негайному оприлюдненню [3].

Загалом закон відповідає європейським стандартам щодо забезпечення доступу до інформації, прозорості суб'єктів владних повноважень. Про це свідчать і відгуки іноземних експертів, зокрема міжнародних правозахисних організацій Access Info Europe (Іспанія) та Centre For Law and Democracy (Канада), які у 2011 році започаткували проект RTI-Rating та вперше здійснили детальний аналіз законодавства 89 країн у сфері забезпечення доступу до публічної інформації. Закон України «Про доступ до публічної інформації», отримавши 115 балів із 150 можливих, знаходиться на 9 позиції цього рейтингу. Для порівняння відзначимо, що Велика Британія посідає 27 місце у рейтингу (95 балів), США – 37 (89 балів), Канада – 40 (85 балів), Франція – 61 (70 балів). Такі результати організатори пояснюють тим, що закони, котрі забезпечують доступ до публічної інформації, у країнах, що отримали більше 100 балів у рейтингу, ухвалені протягом останніх 5 років та враховують більшість напрацювань у сфері реалізації громадянами «права знати» за останні 20 років. «Але ці результати не дають змоги робити висновок про те, як законодавчі норми впроваджуються у цих країнах, оскільки RTI-Rating досліджує лише нормативно-правову базу, а не якість її виконання», – йдеться на офіційних сайтах Access Info Europe та RTI-Rating [переклад автора] [11, 12].

З моменту вступу у дію Закону України «Про доступ до публічної інформації» завдяки запитам ЗМІ Адміністрація Президента України оприлюднила інформацію про порядок та процедуру відзначення державними нагородами, списки посадових осіб, яким надано державні дачі, витрати на оренду вертольоту для перевезення Глави держави, утримання апарату Адміністрації Президента, декларації про доходи її керівництва [6]. «Але говорити про те, що закон запрацював на повну потужність буде перебільшенням», – про це заявив керівник Головного управління забезпечення доступу до публічної інформації Адміністрації Президента України Д. Іванеско, наголошуючи в першу чергу на тому, що громадяни ще мало знають про закон та можливості, які він відкриває для них у спілкуванні з органами влади [6]. Журналісти, в свою чергу, повідомляють про перешкоди в отриманні інформації з боку органів влади. Наприклад, за повідомленням KyivPost, журналісти «Української правди», надіславши 450 запитів до Апарату Верховної Ради з вимогою надати декларації про доходи народних

депутатів, отримали відмову, обгрунтовану тим, що Апарат Верховної Ради не є розпорядником такої інформації. Її може надати лише сам народний депутат або податкова служба [4]. Відповідно до закону запитувач інформації може оскаржити дії чи бездіяльність розпорядників інформації, зокрема у суді.

За інформацією Державного комітету телебачення і радіомовлення України, у 2011 році центральні та місцеві органи виконавчої влади отримали 23024 запити на інформацію (в т.ч. від ЗМІ – 4244), із них задоволено – 17854, відмовлено у задоволенні 187 запитів. Судами розглянуто 133 справи щодо порушення доступу до публічної інформації. Позовні вимоги задоволено повністю або частково у 69 випадках, відмовлено у задоволенні позову – у 64. Найпоширенішою причиною подання судового позову є ненадання відповіді на запит на інформацію або надання відповіді не по суті. Також позивачі скаржаться на порушення строку надання відповіді, неправомірне віднесення інформації до інформації з обмеженим доступом, надання неповної відповіді [10].

Проаналізувавши норми Закону України «Про доступ до публічної інформації» та перші результати його впровадження, можна зробити такі висновки:

- Закон України «Про доступ до публічної інформації» відповідає міжнародним стандартам у галузі реалізації права громадян на отримання інформації, що знаходиться у володінні органів влади, зокрема у частині гарантій та принципів забезпечення доступу до публічної інформації, термінів розгляду та надання відповіді на запит, розширення форм подання запиту, максимального відкриття інформації, що знаходиться у володінні органів влади, за винятком обмежень встановлених законом;
- органи влади в більшості випадків відповідають на запити на інформацію, проте існують приклади намагання приховати запитувану інформацію шляхом віднесення її до службової, таємної чи конфіденційної, порушення термінів надання відповіді на запит, про що свідчить статистика судових позовів;
- з метою запобігання порушень Закону України «Про доступ до публічної інформації» доцільно, зокрема, доповнити Закон визначенням терміна «суспільний інтерес» стосовно поширення інформації, переліком підстав щодо надання інформації статусу службової, присвоєння грифу «для службового користування», віднесення внутрішньо-організаційних нормативних актів до інформації з обмеженим доступом.

Перспективи подальших розвідок у цьому напрямі будуть спрямовані на дослідження шляхів оптимізації взаємодії органів публічної влади та ЗМІ в Україні.

Література.

1. Міжнародний Пакт про громадянські і політичні права : пакт від 23 березня 1976 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/_doc2.nsf/link1/MU66003U.html. – Назва з екрану.
2. Про виконання обов'язків та зобов'язань Україною : резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи від 5 жовтня 2005 р. № 1466 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/_doc2.nsf/link1/MU05122.html. – Назва з екрану.
3. Про доступ до публічної інформації : закон України від 13 січня 2011 р. № 2939-17 [Електронний ресурс]. // Законодавство України. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>. – Назва з екрану.

4. Абрамович О. Журналісти судитимуться, щоб змусити працювати закон про доступ до публічної інформації [Електронний ресурс] / О. Абрамович. – Режим доступу : <http://www.kyivpost.ua/ukraine/article/zhurnalisti-suditimutsya-shob-zmusiti-pracyuvati-zakon-pro-dostup-do-informaciyi-25172.html>. – Назва з екрану.

5. Головенко Р. Доступ до інформації: до і після законодавчих змін [Електронний ресурс] / Р. Головенко – Режим доступу : <http://imi.org.ua/content/dostup-do-informaciyi-do-i-pislya-zakonoдавчих-zmin>. – Назва з екрану.

6. Кожен шостий запит до Президента надіслав журналіст – Д. Іванеску [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unn.com.ua/ua/news/528354-kogeen-shostiy-zapit-do-prezidenta-nadislav-geurnalist--d.ivanescu>. – Назва з екрану.

7. Лашкіна М. Г. Концептуальні засади взаємодії органів державної влади та засобів масової інформації в умовах демократизації державного управління в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр. : спец. 25.00.01 «Теоря та історія держ. упр.» / М. Г. Лашкіна ; Нац. акад. держ. упр-ня при Президентіві України. – К., 2008. – 16 с.

8. Методичні рекомендації щодо практичного впровадження Закону України «Про доступ до публічної інформації» / [М. В. Лациба, О. С. Хмара, В. В. Андрусів [та ін.] Укр. незалеж. центр політ. дослідж. – К. : [Агентство «Україна»], 2011. – 144 с.

9. Модернізація України – наш стратегічний вибір : Щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Poslannya_sborka.pdf. – Назва з екрану.

10. Узагальнена інформація про виконання органами виконавчої влади завдань, визначених Указом Президента України від 05.05.2011 № 547 «Про забезпечення органами виконавчої влади доступу до публічної інформації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=90953&cat_id=89240. – Назва з екрану.

11. Access !Nfo [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.access-info.org/ – Назва з екрану.

12. Global Right to Information Rating [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rti-rating.org/ – Назва з екрану.

УДК 351.862.4

Олег Гордєєв

ЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ

У статті сформовано цілісний підхід до визначення сутності поняття «моніторинг». Визначено його специфічні характеристики та особливості застосування в процесі реалізації програм і проектів, стратегій соціально-економічного розвитку. Окреслено проблеми й питання подальших наукових досліджень.

© Гордєєв О.К., 2012.